

اصول محاکمات حقوقی

ایراد بچه ترتیب بعمل می آید - ماده ۱ قانون تسریع محاکمات میگوید در موارد ذیل مدعی علیه میتواند بدون اینکه جواب مدعی را بدهد ایراد کند و حال آنکه ماده ۳۶ آزمایش میگوید مدعی علیه در ظرف ده روز پس از وصول عرضحال باید به ادعای مدعی جواب داده و دلائل و اسناد خود را ضمیمه نموده و در ضمن همین جواب باید نسبت به صلاحیت دادگاه و سایر ایرادات و دعوی جعل اسناد... هر اظهاری دارد بنماید در بدو امر بنظر می آید که لازمه ماده ۱ قانون تسریع محاکمات این است که مدعی علیه بتواند نسبت به ایراد اظهارات خود را کرده و دیگر وارد اساسی دعوی نشود و حال آنکه لازمه ماده ۳۶ قانون آزمایش این است که مدعی علیه هر چه حرف دارد ضمن اولین لایحه اظهار نماید حال اگر مدعی علیه در جواب دعوی مدعی فقط گفت که چون دادگاه نسبت بقضیه مطروحه صلاحیت ذاتی ندارد من از جواب گزینی دراصل دعوی خودداری میکنم در اینصورت چه باید کرد آیا تبادل لوایح باید بعمل آید و سپس دادگاه تصمیم بگیرد و یا جریان کار را پس از ایراد دادگاه گزارش دهند تا دادگاه فوراً نسبت بایراد رأی دهد اگر دادگاه ایراد را وارد نداند آیا از مدعی علیه در جلسه مدافعات در اساس دعوی رامیشنود یا بموجب اصول محاکمات آزمایش میگوید که هر چه مدعی علیه حرف داشته میبایستی ضمن اولین لایحه زده باشد و دیگر در جلسه حرف تازه از او مسموع نیست نسبت به سؤال اول ظاهر این است که مجوزی برای توقیف تبادل لوایح نیست و باید دادگاه پس از تبادل لوایح نسبت بایراد تصمیم بگیرد نسبت بقسمت دوم (۲) بعضی از دادگاهها با ماده يك قانون تسریع که در تاریخ مؤخر تصویب شده و وارد بر اصول محاکمات آزمایش است میگویند که مدعی علیه حق دارد به موجب همین ماده ۱ بدون اینکه جواب مدعی را بدهد ایراد کند بنابراین باید حرفهای او را بعداً شنید و مدافعاتش را پذیرفت ولی حق این است که بگوئیم مدعی علیه اگر اظهارات خود را ضمن

اولین لایحه نکرد دیگر نمیتواند آنرا در جلسه بعمل آورد زیرا ماده ۱ قانون تسریع میگوید مدعی علیه میتواند بدون اینکه جواب مدعی را بدهد ایراد کند بنابر این تکلیفی در جدا کردن ایراد از دفاع ماهوی پدیدار حال که تکلیف ندارد ممکن است جواب ماهیت دعوی را بدهد یا ندهد اگر جواب ماهیت دعوی را نداد خالی از دو صورت نیست یا در ایراد خود معوق است که در اینصورت یا دعوی از بین رفته مثل مرور زمان و یا عرضحال قابل تجدید است که مجال دفاع ماهوی برای او باقی است و اگر ایراد را بی وجه نموده باشد در اینصورت دادگاه وارد رسیدگی شده و روی دلائل مدعی حکم خواهد داد و نمیتوان گفت که مدافعات مدعی علیه شنیده نشده است تا بتوان حکم داد زیرا برای مدعی علیه میسر بود در ضمن اولین لایحه مبادرت بدفاع نماید و ننموده است بنابر این خود موجب ورود ضرر شده است زیرا از حق خود در موقع استفاده ننموده است.

اصول محاکماتیکه در شرف تصویب است ایرادات را بترتیب ذیل تقسیم نمود:

ماده ۱۹۰ در موارد زیر مدعی علیه میتواند ضمن پاسخ از ماهیت دعوی ایراد کند.

۱ - وقتی که محکمه صلاحیت ذاتی نداشته باشد.
صلاحیت محکمه ابتدائی نسبت باستیناف و بالعکس و محاکم عدلیه نسبت بمراجع غیر عدلیه صلاحیت ذاتی است:
۲ - در موردیکه دعوی از جهت صلاحیت نسبی راجع بمحکمه دیگری است.

۳ - در موردیکه دعوی بین همان اشخاص در همان محکمه یا محکمه دیگری که از حیث درجه با آن محکمه مساوی است قبلاً اقامه شده و تحت رسیدگی است و یا اگر همان دعوی نیست دعوائی است که با ادعای مدعی ارتباط کامل دارد.

۴ - در صورتیکه دعوی مشمول مرور زمان باشد.
ماده ۱۹۱ در موارد زیر مدعی علیه میتواند بدون

آنکه جواب مدعی را بدهد ایراد کند.

- ۱ - در صورتیکه مدعی اهلیت قانونی برای اقامه دعوی نداشته باشد از قبیل صغیر و غیر رشید و مجنون یا ممنوع از تصرف در اموال خود در نتیجه حکم ورشکستگی باشد.
- ۲ - وقتیکه ادعاء متوجه شخص مدعی علیه نباشد.
- ۳ - هرگاه کسی بمنوان نمایندگی اقامه دعوی کرده از قبیل وکالت یا ولایت یا قیمومیت و سمت او محرز نباشد.
- ۴ - وقتی که دعوی طرح شده سابقاً بین همان اشخاص یا اشخاصیکه اصحاب دعوی قائم مقام آنها هستند رسیدگی و نسبت بآن حکم قطعی صادر شده باشد.

هرگاه مدعی علیه در موعد قانونی بدون ورود در ماهیت دعوی ایرادات مذکوره در ماده ۱۹۱ مینماید مدیر دفتر لایحه مدعی علیه را بمدعی ابلاغ میکند که در ظرف پنجروز جواب بدهد و پس از رسید پاسخ اوراق دعوی را برای رسیدگی و صدور قرار بمحکمه میفرستد و رسیدگی بایراد در جلسه خارج از نوبت و بدون حضور طرفین بعمل میآید مگر اینکه محکمه حضور طرفین را در جلسه رسیدگی لازم بداند. هرگاه قرار محکمه مبنی بر رد ایراد باشد مدیر دفتر فوراً بمدعی علیه اخطار میکند که در ظرف ده روز دفاعات خود را بنماید و ضمناً تصمیم محکمه را راجع به رد ایراد مدعی علیه اطلاع میدهد.

ایرادات را در چه موقع میتوان کرد

ایرادات مذکور در فقرات ۴ و ۵ ماده اول قانون تسریع و همچنین ایراد مذکور در ماده سوم را در تمام مراحل میتوان کرد.

در مورد فقرات ۱ ر ۴ ر ۵ ماده اول و همچنین در مورد ماده سه دادگاه نیز مکلف است قطع نظر از اینکه ایراد از طرف متداعیین شده یا نشده باشد از رسیدگی امتناع نکند

صدور قرار

خواه مدعی علیه ایرادات مذکور در ماده یک را در ضمن جواب کتبی بادعای مدعی علیه میدهد خواه علیحده دادگاه مکلف است که بدو قبل از رسیدگی ماهیت دعوی

بایرادی که شده است علیحده رسیدگی کرده قراری بدهد.

۲- رسیدگی بدلائل

دلائل در اصول محاکمات دارای اهمیت زیادی می باشد زیرا صرف داشتن حق در مورد طرح دعوی کافی نیست بلکه باید مدارکی هم مدعی حق در دست داشته باشد تا بتوان حکم بر له او صادر کرد - مقررات مربوط بدلائل در عین حال ضمن قانون مدنی « ماده ۱۲۷۵ تا ماده ۱۳۳۵ » و ضمن قانون اصول محاکمات پیش بینی شده منتهی قانون مدنی میگوید چگونه دلائلی برای اثبات دعوی لازم است و حال آنکه در اصول محاکمات پیش بینی میشود بچه ترتیب بدلائل ارائه شده رسیدگی بعمل میآید حق این بود که هر دو قسمت در اصول محاکمات ذکر شود زیرا دلائل در مقام اختلاف در حق یعنی دعوی ارائه میشود بنا بر این از دعوی منفک نبوده و هر چیزی که از دعوی غیر قابل انفکاک باشد جایش در قانون اصول محاکمات حقوقی است در هر حال چون مقررات مربوط بانواع دلائل در قانون مدنی پیش بینی شده ما از شرح در اطراف دلائل خودداری کرده و بذکر طرز رسیدگی آنها قناعت میکنیم.

ماده ۱۲۵۸ قانون مدنی میگوید دلائل اثبات دعوی از قرار ذیل است:

- ۱) اقرار.
- ۲) اسناد کتبی.
- ۳) شهادت.
- ۴) امارات.
- ۵) قسم.

ما در این جا قبلاً بطرز رسیدگی باسناد می پردازیم. خواستن اصل سندیکه طرف رونوشت آنها را ارائه داده - دیدیم که در تبادل لوابیح رونوشت اسنادیکه بعنوان دلیل ذکر شده باید ضمیمه عرض حال ویا لوابیح باشد گاه می شود که طرف ملاحظه اصل آن اسناد را لازم میداند در این صورت حق خواهد داشت که تقاضا کند که اصل سند را به بیند این تقاضا را تا سه روز پس از ابلاغ رونوشت دندنی که برؤیت اصل آن احتیاج است بدفتر دادگاه میدهد.